EBÛ SA'D EL-MÂLİNÎ (Ahmed bin Muhammed)

Hadîs âlimi, tasavvuf ehlinden olan sâlih bir zât. İsmi, Ahmed bin Muhammed bin Ahmed bin Abdullah bin Hafs bin Halîl el-Hirevi el-Mâlinî el-Ensârî'dir. Künyesi Ebû Sa'd, lakabı ise Tâvus-ül-fukarâ'dır. Hirat âlimlerinden olduğundan Hirevî, onun köylerinden Mâline nisbetle Mâlini denildi. Horasan, Mâverâünnehr, İran dolayları, Cürcân, Rey, İsfehân, Basra, Bağdad, Kûfe ve Mısır gibi pekçok İslâm memleketini dolaşmış, buralarda ilmi çalışmalarda bulunup, zamanındaki pekçok evliyânın sohbetinde bulunmuş, pekçok âlimden de ilim öğrenmiştir. Değişik ilim merkezlerinde bulunduktan sonra, nihâyet Mısır'ı vatan edinip oraya yerleşti ve 412 (m. 1024) senesinde Şevval ayının onyedisine rastlayan Çarşamba günü Mısır'da vefât etti.

Hadîs âlimlerinin meşhûrlarından olan Ebû Sa'd, Muhammed bin Abdullah es-Süleytî, Muhammed bin Hasen bin İsmâil es-Serrâc, İsmâil bin Necîd es-Sülemî, Abdurrahmân bin Muhammed bin Mahbur, Ebû Hatim Muhammed bin Ya'kûb, Ebû Saîd Muhammed bin Yûsuf. Abdurrahmân bin Muhammed bin İdrîs el-Hirevi, Mensûr bin Abbâs el-Bûşencî, Abdullah İbni Adiy, Ebû Bekr el-İsmâilî Muhammed bin Abdullah bin Şîreveyh, Ebû Bekr el-Kabbâb, Ebû Şeyh el-İsfehâniyyeyn, Ebû Bekr bin Mâlik el-Elkatî'î, Ebû Muhammed bin Mûsâ, Hasen bin Râşid el-Mısrî ve daha birçok âlimden ilim öğrenip hadîs-i şerîf rivâyetinde bulundu.

Kendisinden de; Ebû Hazım el-Abdevi, Hâfız Abdülgani, Temmâm er-Râzî, Ebû Bekr el-Beyheki, Ebû Bekr el-Hatîb, Abdurrahmân bin Mende, Ebû Abdullah el-Kudâi, Ebü'l-Hasen el-Hileî, Hüseyn bin Talhâ en-Neâli ve daha pekçok âlim ilim öğrenip hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuşlardır.

Ebû Sa'd, hadîs ilminde sika (güvenilir, sağlam; bir zât idi. Yüzbin hadîs-i şerîfi ezberleyip hafız olmuştur. Aynı zamanda tasavvufun ince bilgilerinde derin âlim olup, hikmetli sözleri, güzel ahlâkı, kalbleri inceltip Allah korkusuyla ağlatan sözleriyle pekçok kimsenin kurtuluşuna vesile olmuştur.

Hatîb el-Bağdâdî onun hakkında şöyle buyuruyor: "Hadîs ilmi uğrunda çok seyahatler yapan, çok hadîs-i şerîf rivâyet eden, sika, sağlam, sâlih bir âlimdi. Bağdad'da Mensûriyye Câmii'nin yanında tasavvuf erbâbının meclislerinde verdiği va'z ve nasihatlerinde, kalblere te'sîr eden sözlerini işittik."

O, hadîs ve tasavvuf ilimlerine dâir pekçok eser yazmıştır. Bunların çoğu elimize geçmemiştir. Bunlardan el-Erbeûn, hadîs ilmine âittir. Ayrıca, el-Mü'telif vel-muhtelif adlı bir eseri daha mevcûttur.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-4, sh. 59

2) Târih-i Bağdâd cild-4, sh. 371

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 1070

4) El-Bidâye ven-nihâye cild-12, sh. 11

5) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 195

6) Mu'cem-ül-müellifîn cild-2, sh. 71

7) El-A'lâm cild-1 sh. 211

8) Keşf-üz-zünûn sh. 53